

PRÒLEG A L'EDICIÓ POLONESA DE *L'ESQUERRANISME, MALALTIA INFANTIL DEL COMUNISME, DE LENIN*

Lev Trotski

6 d'octubre de 1932

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “Prólogo a la edición polaca de El izquierdismo, enfermedad infantil del comunismo”, en, <http://www.marxists.org/espanol/trotsky/ceip/escritos/Libro2/ContextHelp.htm>

Aquest treball de Lenin que presentem als lectors polonesos fou escrit a l'abril de 1920. En aqueixa època el moviment comunista internacional encara no havia superat la infància; les seues malalties eren, per cert, les de la infància.

Lenin, alhora que condemnava l'“esquerranisme” formal (el radicalisme dels gestos i la xerrameca buida), defenia no menys apassionadament la vertadera intransigència revolucionària de la política de classe. En fer-ho, no s'assegurà (estava molt lluny de la seua intenció aqueixa actitud!) contra l'abús dels oportunistes de tot color, que, des que es publicà aquest llibre fa més de dotze anys, el citaren cents i milers de vegades per a defensar la conciliació sense principis.

En aquest moment de crisi mundial, trenquen amb la socialdemocràcia en distints països sectors d'esquerra. Aquests grups, en caure en el pou que separa el comunisme del reformisme, declaren sovint que el seu objectiu històric fonamental és la creació del “front únic” o, més àmpliament encara, “la unitat del moviment obrer”. En realitat, la utilització d'aquestes consignes conciliadores és el tret característic del Partit Socialista Obrer d'Alemanya, dirigit per Seydewitz, K. Rosenfeld, el vell Ledebour i d'altres. Pel que puc jutjar des d'ací, és molt poc el que distingeix del Partit Socialista Obrer d'Alemanya al petit grup polític polonès que s'ha format al voltant del doctor Joseph Kruk. Els millors teòrics d'aquests grups apel·len a *L'esquerranisme...* de Lenin. L'única cosa que s'obliden d'explicar és per què consideraren sempre Lenin un incorregible divisionista.

L'essència de la política de front únic leninista consisteix en donar-los a les masses l'oportunitat (al mateix temps que hom manté una organització i un

programa combatiu i intransigent) de realitzar, fent pinya, encara que sols siga un mínim avanç. Lenin no pretenia, recolzant-se en aqueixos avanços pràctics de les masses, ocultar ni suavitzar les contradiccions polítiques entre el marxisme i el reformisme sinó, per contra, posar-les al nu, explicar-li-les a les masses i així reforçar el sector revolucionari.

Els problemes del front únic constitueixen l'essència dels problemes tàctics. Sabem que la tàctica està subordinada a l'estratègia. La nostra línia estratègica defineix els interessos històrics del proletariat a la llum del marxisme. Amb açò no pretenem minimitzar la importància dels problemes tàctics. L'estratègia sense la seua corresponent tàctica serà sempre una abstracció teòrica inerta. Però no menys inútil resulta elevar una tàctica específica, per important que siga en un moment determinat, al nivell d'una panacea, d'un remei universal, d'un article de fe. La primera regla per a l'ús de la política de front únic és la ruptura total i intransigent amb la conciliació sense principis.

El llibre de Lenin semblà que havia assestat un colp mortal al fals radicalisme. El Tercer i el Quart Congrés de la Internacional Comunista, quasi per unanimitat, agregaren a les seues resolucions les conclusions del llibre. Però durant el període següent, el començament del qual coincidí amb la malaltia i la mort de Lenin, observem quelcom que a primera vista sorprèn: les tendències ultraesquerrans novament surten a la palestra, s'enforteixen, condueixen a una sèrie de derrotes, desapareixen només per a reaparèixer sota formes més malignes i aguditzades.

Les protestes vanes i formals contra qualsevol tipus d'acords amb el reformisme, contra qualsevol front únic amb la socialdemocràcia, contra la unitat del moviment sindical; els arguments superficials a favor de la creació dels nostres propis sindicats "purs", com els anomenava Lenin: totes aquestes consideracions ultraesquerrans no són més serioses ni més intel·ligents que les que es plantejaven aleshores, encara que ara no són dèbils refilets infantils sinó roncs brams burocràtics. Quina és la raó d'aquesta sorprenent recaiguda?

Sabem que les tendències polítiques no existeixen "en l'aire"; les desviacions i els errors, quan són persistents i perllongats, han de tenir una arrel de classe. Parlar de l'ultraesquerranisme sense definir les seues arrels socials significa reemplaçar l'anàlisi marxista amb "idees brillants". La dreta, els crítics oportunistes del stalinisme (per exemple els brandleristes) van més enllà i en realitat redueixen tots els errors de la Comintern a un simple error de tipus ideològic. Sobre una base suprasocial, suprahistòrica, quasi mística, es transforma a l'ultraesquerranisme en una espècie d'esperit malvolent semblant al que devora els cristians més piadosos.

Cal encarar el problema de manera totalment diferent. Els esdeveniments demostren concloentment que aquests errors, que abans no eren més que l'expressió de personalitats i grups individuals que estaven en la seua infància pràctica, ara han estat erigits en sistema i convertits en el mètode conscient de control d'un corrent polític real: *el centrisme burocràtic*. En realitat no es tracta de la incoherència del pensament ultraesquerrà, ja que el corrent polític que domina avui la Comintern alterna els errors ultraesquerrans amb la pràctica oportunista. I a vegades la fracció stalinista, en compte d'alternar entre el radicalisme i l'oportunisme, els utilitza a ambdós simultàniament de manera diferent, en funció directa de les necessitats de la seua lluita fraccional.

Així, en aquest moment veiem, d'una banda, un rebuig de principis a aplicar qualsevol política d'acords amb la socialdemocràcia alemanya i, per una altra, el congrés contra la guerra, convocat en acord amb pacifistes burgesos i petitburgesos, radicals francesos, maçons, o amb individus pretensiosos del tipus de Barbusse que es consideren portadors de la missió especial d'"unificar a la Segona i la Tercera Internacional".

Els mateixos arguments simples, i com sempre exhaustius, de Lenin a favor dels "acords", dels "compromisos", de les inevitables concessions, demostren de manera insuperable quins són els límits que aquest tipus de mètodes no pot transgredir sense esdevenir inevitablement el seu contrari.

La tàctica del front únic no és una panacea universal. Està subordinada a un plantejament fonamental: unifica l'avantguarda proletària *basant-se en una intransigent política marxista*. L'art de la direcció consisteix en definir, en cada cas, basant-se en una relació de classes concreta, amb qui, amb quin fi i fins a quins límits és acceptable el front únic i en quin moment cal trencar-lo.

Si es busca el model perfecte del mode en què no es pot ni s'ha de constituir el front únic, no es trobarà un exemple millor (o millor dit pitjor) que el congrés d'Amsterdam "de totes les classes i tots els partits" contra la guerra. Aquest exemple mereix que hom l'examine fil per randa.

1.- El Partit Comunista, en cadascun dels acords, circumstancials o prolongats, ha de mostrar obertament el seu programa. No obstant, en Amsterdam s'ha ignorat als partits com a partits! Com si la lluita contra la guerra no fos una tasca política i, en conseqüència, una tasca dels partits polítics! Com si aqueixa lluita no exigís la claredat més completa i la més estricta precisió en les idees! Com si alguna organització diferent del partit fos capaç de formular de manera tan completa i clara el problema de la lluita contra la guerra! I no obstant el vertader organitzador d'aqueix congrés, l'ignorat partit, ha estat ni més ni menys que la pròpia Internacional Comunista!

2.- El partit comunista no ha de fer front únic amb advocats i periodistes que actuen a títol personal ni amb simpatitzants coneguts, sinó amb les organitzacions de masses dels treballadors i, per tant, en primer lloc amb els socialdemòcrates. Però des del principi s'ha exclòs el front únic amb els socialdemòcrates. Fins i tot s'ha declarat inadmissible l'oferta de front únic als socialdemòcrates per a provar obertament fins on arriba la pressió de les masses d'aqueix partit sobre els seus dirigents!

3.- Precisament perquè la política del front únic entranya perills oportunistes, el partit comunista té l'obligació d'eludir tot tipus de mediació dubtosa i de diplomàcia secreta a esquenes dels treballadors. No obstant, la Internacional Comunista ha jutjat necessari posar al front (com a portador de les seues banderes i organitzador formal, com a negociador darrere les bambolines) a l'escriptor francès Barbusse que s'ha recolzat en els pitjors elements tant del reformisme com del comunisme. Sense informar les masses, però òbviament amb el suport del presídium de la Comintern, Barbusse ha fet "conversacions" sobre el tema del congrés amb... *Friedrich Adler!* El front per dalt no està permès, veritat? Com podem veure, quan el mediador és Barbusse resulta molt acceptable! No cal dir que els que manegen els fils de la Segona Internacional estan a quilòmetres d'avantatge de Barbusse en el terreny de la maniobra política. La diplomàcia darrere les bambolines de Barbusse ha significat per a la Segona Internacional una excusa molt profitosa per a escamotejar la seua participació en el congrés.

4.- El Partit Comunista té el dret, i també el deure, de guanyar per a la seua causa fins a l'aliat més feble... si és realment un aliat! Però en fer-ho no ha de rebutjar les masses treballadores, que són el seu aliat essencial. Però la participació en el congrés, a títol individual, de polítics burgesos que són membres del partit dirigent de la França imperialista no pot menys que allunyar del comunisme els obrers socialistes francesos. No serà fàcil explicar-li al proletariat alemany per què es pot anar colze amb colze amb el vice-president del partit d'Herriot o amb el pacifista general Schoenaich, mentre es considera inadmissible proposar l'acció en comú contra la guerra a les organitzacions obreres reformistes.

5.- Quan s'aplica la política del front únic és molt perillós tenir una caracterització falsa dels aliats; quan hom presenta com vertaders els aliats falsos, els obrers se senten enganyats des d'un principi. Aquest és el crim que han comès i continuen cometent els organitzadors del congrés d'Amsterdam. Ara tota la burgesia francesa és "pacifista". No hi ha per què sorprendre's; tot triomf implica impedir que els derrotats preparen la seua venjança. La burgesia

francesa busca, sempre i en totes bandes, garanties de pau, de manera que els fruits del seu pillatge romanguen sacrosants i inviolables.

L'esquerra del pacifisme petitburgès està disposada, en bé d'aquestes garanties, a aliar-se fins i tot amb la Comintern. Episòdica aliança! El dia que es declare la guerra aqueixos pacifistes recolzaran els seus governs. Hom dirà als obrers francesos: "Vam fer tot el que es podia en la nostra lluita per la pau; inclús hi anàrem al congrés d'Amsterdam. Però la guerra se'ns imposà; estem per la defensa de la pàtria." La participació en el congrés dels pacifistes francesos no els obliga a res, i en el moment en què es declare la guerra beneficiarà totalment l'imperialisme francès. D'altra banda, en el cas que esclate el conflicte pel dret al bandidatge internacional, el general Schoenaich i els seus companys estaran absolutament a favor de la seua pàtria alemanya i aprofitaran al màxim l'autoritat adquirida per la seua participació en Amsterdam.

Patel, el nacionalista burgès hindú, ha participat en el congrés d'Amsterdam per la mateixa raó per la qual Chiang Kai-shek participà amb "vot consultiu" en la Comintern. No hi ha dubte que tal participació incrementarà l'autoritat dels "dirigents nacionals" davant de les masses populars. Patel li replicarà a qualsevol comunista hindú que diga en un míting que ell i els seus amics són traïdors: "si jo fos un traïdor no m'hauria aliat amb els bolxevics en Amsterdam." D'aquesta manera els stalinistes els han donat armes als burgesos hindús contra els obrers hindús.

6.- En cap cas s'han d'establir acords per objectius pràctics al preu de concessions de principi, de callar les diferències essencials, de fer formulacions ambigües que permeten que cadascuna de les parts les interprete a la seua manera. No obstant, el manifest d'Amsterdam es basa enterament en el subterfugi i la doble intenció; s'hi juga amb les paraules, s'oculten les contradiccions; està infestat de ressonants frases sense sentit, de solemnes declaracions que no menen enlloc. Els membres dels partits burgesos i els maçons mentiders "condemnen" el capitalisme! Els pacifistes "condemnen" el pacifisme! I l'endemà del congrés el general Schoenaich, en un article publicat en el periòdic de Muenzenberg, es declara pacifista! I el burgès francès que condemnà al capitalisme torna al seu partit capitalista i li dóna el seu vot a Herriot. No és una mascarada escandalosa, un xarlatanisme vergonyós?

La intransigència marxista, ineludible quan es fa un front únic en general, es fa doblement o triplament obligatòria quan es tracta d'un problema tan agut com la guerra. La veu resoluta i aïllada de Liebkecht, ressonant durant la guerra, tingué una importància incomparablement major per al desenvolupament de la revolució alemanya que les protestes semisentimentals de tot el Partit Social Demòcrata Independent [USPD]. En França no hi hagué cap Liebkecht. Una

de les raons principals és que allí el pacifisme maçó-radical, socialista-sindical, crea una atmosfera totalment enverinada per la mentida i el cinisme.

Lenin insistia en el fet que en els congressos “antiguerra” no s’han d’establir acords basant-se en llocs comuns sinó, per contra, plantejar els problemes tan clarament, brutalment i precisament que els pacifistes es vegem obligats a cremar-se els dits i tirar-se enrere; d’aquesta manera se’ls dóna una lliçó objectiva a tots els treballadors. En les instruccions per a la delegació soviètica al Congrés Contra la Guerra de l’Haia (1922), Lenin escrigué: “Crec que si en la Conferència de l’Haia tenim unes quantes persones que puguen fer discursos contra la guerra en diverses llengües, el més important ha de ser refutar l’opinió que els delegats a la conferència són contraris a la guerra, que comprenen que aquesta se’ls pot venir damunt en el moment més inesperat, que en alguna mesura entenen quins mètodes cal adoptar per a combatre-la, que poden prendre mesures serioses i efectives contra la guerra.” [*Obres Escollides*, vol. 33, *Notes sobre les tasques de la nostra delegació a l’Haia*, 4 de desembre de 1922.]

Imaginem per un moment a Lenin votant en Amsterdam el buit i grandiloqüent manifest, colze amb colze amb el radical francès G. Bergery, el general alemany Schoenaich, el nacionalista liberal Patel!. Res pot mesurar millor la profunditat de la caiguda dels epígons que aquesta idea monstruosa.

En aquest llibre de Lenin no hi ha una sola formulació que no recolzem completament. Avui s’ha constituït, basant-se en l’alteració sistemàtica de la política leninista i en l’abús de les citacions de Lenin, una tendència definida, el centrisme burocràtic, que no existia fa dotze anys, quan aquest llibre fou escrit.

No és difícil explicar per què existeix la tendència stalinista. Compta amb un suport social: els milions de buròcrates que s’alimenten d’una revolució triomfant però aïllada en un sol país. Els particulars interessos de casta de la burocràcia creen en ella tendències oportunistes i nacionalistes. No obstant, és la burocràcia d’un *estat obrer*, rodejat per un món burgès. En tot moment xoca amb la burocràcia socialdemòcrata dels països capitalistes. La burocràcia soviètica, que té la direcció de la Comintern, li imposa les contradiccions de la seua pròpia situació. Tota la política de la direcció dels epígons oscil·la entre l’oportunisme i l’aventurerisme.

L’ultraesquerranisme ha deixat de ser una malaltia infantil. És ara un dels mètodes d’autopreservació d’una fracció cada vegada més pressionada pel desenvolupament de l’avantguarda proletària mundial. La lluita contra la burocràcia centrista és ara la primera obligació de tot marxista. Encara que no n’hi haguessen d’altres, només per aquesta raó saludaríem calorosament l’edició polonesa d’aquest admirable treball de Lenin.

